

Cím: Budapest Átgyaloglás

Szerző: Csorba Eszter

Intézmény, kar: Magyar Képzőművészeti Egyetem

Szak, évfolyam: intermédiá- művész szak, MA 7. félév

Témavezető: Kaszás Tamás, egyetemi tanársegéd

A projekt egy egyetemi feladatból indult, mely szerint mozgóképes esszét kell készítenünk. A témaválasztásomat a városi környezet inspirálta, ami visszatérő motívum a munkáimban. Épp, amikor a projekten gondolkozni kezdtem, vendégprofesszor érkezett az egyetemre.

Georg Winter művészeti stratégiájának lényeges aspektusa a művészet és az élet szoros összefonódása, amelyben Winter minden egyértelmű határvonal elvárását aláássa: művészete elhagyja a múzeum intézményének biztos kereteit, vagy éppen ellenkezőleg, a külvilág váratlan behatolásával provokálja a múzeumot. A Képzőművészeti Egyetemen való tartózkodása során angol nyelvű kurzust tartott, amin én is részt vettem.

Előadásának témája a promenadológia és a promenadológiai gyakorlatok. Bizonytalan időkben a művészek és tervezők új helyzetekkel és kérdésekkel szembesülnek önképüket és a társadalmi folyamatokban való művészi, alkotói részvételük szerepét illetően. Nomád és promenadológiai gyakorlatok alapján olyan módszereket, eszközöket, készségeket, cselekvési formákat fejlesztünk ki, amelyek szélesítik a látókört, bővítik a lehetőségeket, és közvetlenül kapcsolódnak a résztvevők aktuális kérdéseihöz, valamint ahhoz, hogyan tudják ezeket átültetni. Az ismert helyek, nyelvek, képek, cselekvési formák és tárgyak változnak, újra értelmeződnek, átalakulnak, kutatás tárgyává válnak.

Ennek mentén kezdtem el a városi gyaloglás témájával foglalkozni. Fontos inspiráció volt továbbá a „Flaneur” irodalmi archetípusa, azaz a kóborló ember. A céltalan bolyongásban lehetőség nyílik rá, hogy a felfokozott figyelem rátaláljon olyan kincsekre, amit nem is keresett. Ehhez a témához kapcsolódóan pár éve készítettem egy diafilmet, ami a 80as évek „csöves”

szubkultúrájáról szólt. Itt is elsősorban a modern, városi nomád életmód, mozdíthatóság és a céltalan keresés lehetőségei érdekeltek.

Korábbi tanéveimet a Pozsonyi Képzőművészeti Egyetemen töltöttem, ahol sokat foglalkoztatott a városban élés kérdése. Miért és hogyan élünk a városban? Mi tesz egy várost egyedivé és hogyan lehet a várost megismerni? Ezek a kérdések felvetették bennem a turistaság témáját is és mint kulturális termék, eszembe jutottak az utazó vlogok. Ezek a video alapú munkák is többnyire egy helyszín megismerésével foglalkoznak.

Mivel helyspecifikus munkáról van szó, ezért nagy hangsúly került a város kiválasztására. Mindig is Budapesten voltam otthon. Zuglóban születtem, a 17. kerületben nőttem fel, a nyolcadik kerületben jártam gimnáziumba, beköltöztem a hatodik kerületbe, jártam barátaimhoz Budára és mindenfelé. Pont ezért érdekesnek találtam, hogy egy olyan várost próbálok most újra megismerni, amiben már sok időt töltöttem. A megismerés mellett pedig a „meghódítás” volt a cél. Úgy ahogy egy hegyet meghódítunk a megmászással, vagy egy tavat az átúszással. Fizikai kihívás és eredmény. Ennek mentén azt találtam ki, hogy átgyaloglom Budapestet.

Az útvonal megtervezése azonban problémákat vetett fel. Többféleképpen is keresztbe lehet sétálni a várost, északról délre, nyugatról keletre, délnyugatról északkeletre. Ahogy az útvonalat kerestem, rátaláltam egy Bakancs Pista nevű civil csoportra, akik 2012-ben szerveztek egy programot, melynek keretében átgyalogolták Budapestet. A szervezők ötlete az volt, hogy megkeressék a város két, egymástól legtávolabb eső lakóházát. Ennek adatait pedig a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság szakemberei pontosították.

Ezt az adatot használtam fel a projektemhez, mely szerint Budapest két, egymástól legtávolabb lévő háza a 17. kerületi Zsigmond utca 34. és a 2. kerületi Zerind vezér utca 35. A köztük lévő távolság, azaz a teljesítendő útvonal 35,6 kilométer.

Következő nagy technikai kérdés a projekt dokumentációja volt. Mivel egy majdnem 10 órás gyalogútról van szó, a felvételkészítés akadályokba ütközött. A megoldás az lett, hogy élő adásban folyamatosan közvetítem a sétát, egy telefonon keresztül. Így bárki végig kísérhette az eseményt, illetve lehetőség volt becsatlakozásra is, az érdeklődők az út bármelyik pontján beszállhattak mellém sétálni. A telefon és kamera elhelyezését pedig úgy oldottam meg, hogy készítettem egy egyedi pólót, amire -szintén a nyitottság jegyében- felírtam a projekt címét és varrtam rá egy zsebet, amiből a kamera egy lyukon keresztül kinézhetett.

A gyaloglásra fizikailag is igyekeztem felkészíteni magam, egy hónapig szinte kizárólag gyalog közlekedtem a városban és konditeremben is próbáltam fejleszteni az állóképességemet. A felszerelést is jól meg kellett tervezni, hogy lehetőleg minél könnyebb és kevesebb eszköz legyen nálam. Így végül magammal vittem egy jó túracipőt, vizet, szendvicset, telefont, töltőt, power banket, kis kézi kamerát, szemüveget, pénzt és egy pulcsit.

Azonban nem volt elég fizikailag felkészülni, gondolatban is igyekeztem ráhangolni magam a sétára. Ehhez kapcsolódóan elolvastam Henry David Thoreau: A gyaloglásról című esszéválogatását. Ebben azt írja le, milyen élmények és benyomások érték őt, különböző évszakokban megtett sétáin és hogyan befolyásolja az élményt, ha az ember egyedül vagy többedmagával sétál. Ezután próbáltam kevésbé szubjektív, tanulmányoszerű könyveket keresni és rátaláltam Frederic Gros: A gyaloglás filozófiája című könyvére, amiben a sétára a lehető legtöbb különböző aspektusból néz vissza. Irodalom- és filozófiatörténeti alakok (Rimbaud, Rousseau, Hölderlin, Kant, Nietzsche, Thoreau, Gandhi) életrajzát és írásait idézi meg a gyaloglás fonalára fűzve, miközben mindvégig arról az alapvető életfilozófiai kérdéstről töpreng, hogy mi a jó gyaloglásban, hogyan visz minket el a mindennapi élet szerepeivel, feladataival terhelt életünkből az "igazi" lényünkhöz. A gyaloglás Gros értelmezésében az elme felszabadítása, megtisztítása, a valóság megtapasztalása. A táj belakása a gondolkodás metaforája. A gyaloglás menekülés az identitás konstrukciója elől; egyfajta nyugalom megtapasztalása, a tiszta élet egyik formája.

Az előkészületek után, április 14-én, 30 fokos hőségben, reggel 9 órakor elindultam, hogy átgyalogoljam Budapestet. Az adás legelején az látszik, ahogy egy légzőgyakorlatot végezve, a fűben fekve próbálok ráhangolódni az útra. Ezután rákanyarodom a Pesti útra, Maglód határánál és szinte megállás nélkül, 3 órán keresztül haladok ezen a végtelen hosszú egyenes úton. A kimerülést sajnos elég hamar érezni kezdtem, de a mozgás repetitív jellegétől meditatív állapotba kerültem. Út közben folyamatosan figyeltem a környezetet, van, hogy itt-ott belenyúlok, vagy csak felolvasok mindent, amivel szembe kerülök. Az ismert helyek új megvilágításba kerülnek és a terek, amiket részleteiben már ismertem, egybefüggően összekapcsolódnak.

A séta közbe egy megállót is betervezttem, épp a Duna és az Erzsébethíd előtt, a Három Holló kávéházba. Itt lehetett velem a sétáról személyesen beszélgetni, illetve becsatlakozni, ami meg is történt. Az út viszont innen egyre nehezebbé vált, mert Budán, szinte folyamatos emelkedőn kellett sétálni. A Zsigmond utca 34-ből 9 órakor indultam és 19:45-kor érkeztem meg a Zerind Vezér utca 35-be.

A séta után nekikezdttem az utómunkának. Több mint tíz órnyi felvétel készült az élő közvetítésből. Ezt szerettem volna egy összefoglaló videóba elkészíteni. Szerettem volna, ha a mozgóképes anyagon átjön a séta repetitív jellege, az út szubjektíven megélt hossza, a nehézségei, a szépségei és azok, amikre felfigyeltem közben. Így készült el a kollázsszerű videó, amiben a zenével és a jelenetek hosszúságával próbáltam hangsúlyokat tenni a projektbe.

Az élő adást kb 300-an nézték Twitchen keresztül. A megvágott összefoglalót pedig 102-en nézték meg eddig YouTubeon. Érdekesség, hogy a 444-en áprilisban (tehát egy hónappal a projektem után) hirtelen megjelent egy cikk „A leghosszabb séta Budapesten” címmel. Ez Bede Márton cikke volt, aki egy külvárosi útvonalon 44 kilométert tett meg. Hasonló ambíciókkal indult ő is, leírása szerint a várost akarta ezáltal megismerni. Az egybeesés érdekes, de a cikkben nincs megemlítve a projektem és semmi szó nem esik arról, hogy honnan kapott inspirációt a gyalogláshoz.

Összességében egy sikeres projektnek tartom a Budapest Átgyalogást és a tervek szerint később újra megteszem az utat, illetve bejárok más városokat is